

ÚTOK DIVIZE S POUŽITÍM JADERNÝCH ZBRANÍ

K bojové činnosti vojsk s použitím jaderných zbraní byla na stránkách vojenského odborného tisku uveřejněna řada zajímavých článků, které uváděly poznatky a zobecněné praktické zkušenosti z přípravy velitelů a štábů a z výcviku vojsk.

Úroveň teoretického poznání a praktického osvojení potřebných znalostí a návyků jistě nepovažujeme za vyčerpávající a konečnou. Též relativně rychlý pohyb kádrů ve vševojskových funkcích na stupni útvaru a dalších vyžaduje, abychom otázkám teorie i praxe soudobého boje věnovali soustavnou pozornost.

Útok vševojskových útvarů a svazků, jehož cílem je prolomit připravenou nepřátelskou obranu, mohou zahajovat a vést s použitím jen klasických zbraní nebo s použitím zbraní hromadného ničení.

Zkušenosti ze cvičení ukazují, že ne vždy věnujeme náležitou pozornost takovému kategorickému požadavku, jakým je nepřetržitý boj s nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení. Boj s těmito prostředky se stal jedním z principů soudobého vševojskového boje a je tudíž jedním z prvořadých úkolů vševojskových svazků.

Hlavním cílem boje s jadernými a chemickými zbraněmi za útoku vedeném s použitím klasických prostředků ničení je zabránit nepříteli vést první jaderný úder nebo alespoň maximálně oslabit jeho účinek. Toho dosáhneme soustavným a nepřetržitým průzkumem nepřátelských ZHN, rychlým a přesným zjišťováním jejich souřadnic a ničením těchto zbraní všemi dostupnými prostředky ihned po jejich zjištění. Jaderné a chemické zbraně nepříteli ničíme v prostorech soustředění, za přesunu i v prostorech bojového rozmístění. Kromě zbraňových systémů ničíme též sklady speciální munice, zásobovací místa i místa velení prostředků jaderného a chemického napadení.

Velitel divize má tedy velkou odpovědnost za plnění všech úkolů boje se zbraněmi hromadného ničení. Zabezpečuje nepřetržitou pohotovost raketového útvaru, části dělostřelectva a podpůrného letectva k jejich okamžitému použití. Na základě zpráv průzkumu a v závislosti na celkové situaci se rychle rozhodne a ke zničení zjištěného nepřátelského prostředku použije takového prostředku, který spolehlivě a co nejefektivněji zničí prostředek nepřítele. Velitel usiluje o to, aby vždy znal přesně i situaci vševojskových útvarů, a tak mohl v případě potřeby vyslat předsunutý odřad, speciální odřad, či vysadit vrtulníkový výsadek nebo nepřátelský prostředek jaderného napadení zničit úderem bojových vrtulníků.

Víme, že nejspolehlivějším způsobem ochrany vojsk před účinky zbraní hromadného ničení je jejich včasné zjištění a spolehlivé zničení dříve, než jich nepřítel použije.

Kromě nepřetržitého průzkumu a ničení ZHN nepřítel budeme udržovat i vlastní vojska nepřetržitě v pohotovosti k vedení bojové činnosti s použitím jaderných zbraní. I tuto zákonitost chápeme jako důležitý princip soudobého boje, který musíme respektovat.

Nepřetržitá pohotovost vojsk k vedení bojové činnosti s použitím jaderných zbraní zahrnuje celou řadu opatření. Mezi ně patří v první řadě aktivní a hluboký průzkum. Jeho cílem je zavčas zjistit přípravy nepřítele k použití ZHN a upřesnit souřadnice cílů pro vlastní jaderné údery. Dalším důležitým opatřením je jednotné plánování bojové činnosti, její všestranná příprava a zabezpečení. Jednotné plánování bojové činnosti (podle zkušeností ze cvičení některých bratrských armád) spočívá v jednotném stanovení obsahu a členění bojového úkolu pluků a divízi v útoku bez ohledu na to, zda útok probíhá za použití jaderných zbraní nebo bez nich. Výhodou tohoto způsobu úkolování svazků a útvarů je, že při přechodu k vedení bojové činnosti s použitím jaderných zbraní nemusíme podstatně měnit obsah a strukturu bojového úkolu podřízených, jak to předpokládá Polní řád ČSLA (divize—pluk). V oblasti materiálních příprav jde především o vytvoření potřebných zásob jaderné munice a její udržování v určených stupních bojové pohotovosti. V průběhu bojové činnosti pak jde o to, aby oddíl vojskových raket byl v takovém stupni bojové pohotovosti, který umožní včasné odpálení všech baterií. Dále je třeba, aby velitel divize včas upřesnil své rozhodnutí, bojové úkoly a způsob součinnosti podřízených útvarů pro vedení další bojové činnosti. Podle toho se musí vojska včas připravit k co nejrychlejšímu využití výsledků jaderného a palebného ničení nepřítele, učinit opatření k ochraně před účinky zbraní hromadného ničení nepřítele a k zajištění bezpečnosti před vlastními jadernými údery. Zvláště pečlivě je nutné prověřit spojení a vytvořit optimální podmínky k udržení spolehlivého velení zejména v kritické době prvního jaderného úderu a po něm.

Jakmile dostane velitel divize údaje o přípravách nepřítele k bezprostřednímu použití ZHN, ihned o tom informuje příslušnými smluvenými signály vojska, organizuje doplňkový průzkum a uvede do nejvyšší pohotovosti raketový útvar divize, část dělostřelectva určenou k boji se ZHN nepřítele i prostředky protivzdušné obrany. Podle údajů nadřízeného pak upřesní cíle, které má zničit jadernými zbraněmi, stanoví opatření k ukrytí a rozptýlení bojových sestav a vydá doplňková nařízení pro ochranu proti zbraním hromadného ničení, ženijní a chemické zabezpečení. Nařídí zvýšit pohotovost útvarů k vedení bojové činnosti s použitím jaderných zbraní a k odstranění následků jaderného napadení.

Kolik času bude mít velitel divize, podřízení velitelé a vojska pro tato opatření, bude záležet v první řadě na práci průzkumných orgánů a prostředků nadřízených stupňů velení i divize. Zjistit přípravy nepřítele k použití ZHN bude velmi složitý a náročný proces. Je žádoucí, aby taktické stupně velení měly pro realizaci hlavních opatření relativně delší dobu, řádově kolem dvou i více hodin. Některé z uvedených opatření můžeme uskutečňovat již od zjištění prvních příznaků, nebo je realizovat průběžně.

Ten velitel, který již ve svém zámyslu dokonale promyslel poslušnost ničení nepřítele v útoku, který během útoku zná situaci, hluboce ji analyzuje a předvídá její vývoj, který situaci „žije“, by se neměl nechat překvapit a měl by mít vždy možnost volby příslušných rozhodnutí a opatření. Takové podmínky pro velení si vytváří velitel divize za útoku tím, že neustále vnucuje nepříteli svoji vůli, což je ovšem především záležitostí jak intelektuální, tak zejména materiální (tj. silou svých zbraní) a má nad nepřítelem trvalou iniciativu.

Uvedené úkoly, opatření a činnosti budou probíhat zpravidla ve značné časové tísní, v rychlém sledu a některá se mohou vzájemně i prolínat. Činnost velitele a štábu divize má být hluboce promyšlena a metodicky zpracována. Nestačí, aby byla napsána v pomůcce dotyčného štábu. Velitel a všichni důstojníci štábu ji musí spolehlivě zvládnout a získat trvalé návyky v této činnosti.

Spolehlivou ochranou prvosledových jednotek a útvarů před úderem zbraní hromadného ničení (včetně neutronových zbraní) je udržení co nejtěsnějšího dotyku s nepřitelem, rozhodné pronikání do jeho sestav a vytvoření pro nepřítele nepřehledné situace, které mu značně ztíží použití jaderných i chemických zbraní.

Druhé sledy (vševojskové zálohy) pluků a divize, pokud nebudou bezprostředně zasazeny do boje, musí v plném rozsahu využívat ochranných vlastností terénu, i za cenu dočasného zastavení pohybu (k využití např. strží, roklí, osad apod.). Pokud by terén neskýtal potřebnou ochranu, je výhodné, aby se více rozptýlily, zejména do šířky. Např. druhý sled (VŠZ) pluku se rozptýlí do celé šířky útočného pásma pluku a vytvoří 2–3 rotní proudy s příslušnými rozestupy (mezerami) a hloubkou (stupňovitě vlevo, vpravo, úhlem vpřed, vzad). Obdobně se může rozptýlit i druhý sled (VŠZ) divize.

Do stavu pohotovosti uvedeme i všechny síly a prostředky divize, které mají za úkol zjistit situaci po nepřátelských jaderných úderech, vyhodnotit jejich výsledky, zabezpečit obnovení bojeschopnosti napadených útvarů a jednotek a odstranit následky napadení.

Způsoby vedení útoku po prvním jaderném úderu budou záviset na vzniklé situaci. Ta bude zpravidla neobyčejně složitá. Po prvním jaderném úderu může mít divize značné ztráty. Rozsáhlé části terénu budou zamořeny radioaktivními (chemickými) látkami. Vzniknou velké požáry a značné části terénu budou rozrušeny a zničeny. Značný počet vojáků může být oťesen. Značně bude ovlivněn jejich morální a psychický stav.

Velké ztráty vzniknou pochopitelně i u nepřítele. Ten pak bude organizovat obranu jenom k přehrazení některých dostupných směrů. V takové obraně budou zpravidla větší mezery a trhliny a také hustota sil a prostředků bude nižší.

Bez ohledu na vzniklou situaci budou útvary co nejrychleji využívat výsledků prvního jaderného úderu, pokračovat nezasaženými silami v aktivní bojové činnosti, zejména na směru hlavního úderu a předcházet nepřítele v obnovení bojeschopnosti.

K tomu účelu velitel divize upřesní své rozhodnutí a úkoly vojsk. Bere přitom v úvahu jejich stav, stupeň zničení nepřítele (nejen podle tabulkových pro- počtů, ale i podle reálné situace nepřítele po jaderných úderech, zjištěné naším průzkumem), možný ráz jeho činnosti, úroveň radioaktivního zamoření terénu, stupeň jeho zničení, požáry atd. Protože po prvním jaderném úderu mohou mít útvary značné ztráty a některé úseky terénu budou těžko dostupné, bude nutné uskupit bojeschopné síly divize na jednotlivé směry, kudy bude možné rozvíjet útok do hloubky. V důsledku ztrát bude zřejmě nutné učlenit bojovou sestavu divize do jednoho sledu. Některé její prvky, které byly buď vyřazeny nebo značně oslabeny, nebudou vůbec vytvářeny. Jiné budou mít méně sil a prostředků, než je v útoku obvyklé.

Proto po přechodu k použití jaderných zbraní bude divize pokračovat v útoku zpravidla jen omezenými silami. Těmi, které nebyly napadeny, nebo těmi, kterým se podařilo rychle obnovit svoji bojeschopnost. Tyto síly pak budou rozvíjet útok na jednotlivých, často vzájemně izolovaných směrech, nerovnoměrně do šířky i do hloubky. Tam, kde bude nepřítel klást jen slabý odpor, mohou vojska útočit i v předbojových sestavách. Plné uplatnění v takových případech budou mít i společné (jednotné) bojové sestavy obrněných vozidel (tanků, BVP, PTZ s PTRS a SHH), které působí za nepřetržitě podpory bojových vrtulníků, v součinnosti s předsunutými odřady a vrtulníkovými výsadky současně do velké hloubky obrany nepřítele.

Současně s pokračováním útoku organizujeme obnovu bojeschopnosti vojsk napadených nepřátelskými jadernými údery. Tato bude probíhat podle rozhodnutí velitele divize, v souladu se zámyslem dalšího pokračování útoku a podle situace, která se vytvoří po jaderných úderech. Ve svém rozhodnutí velitel divize určí, které útvary, v jakém pořadí, jakým způsobem a do kdy obnoví svoji bojeschopnost.

V podstatě známe dva hlavní způsoby obnovy bojeschopnosti. První, jednodušší a časově méně náročný, je obnovení bojeschopnosti jednotek a útvarů v rámci původní organizační struktury. Přichází v úvahu zřejmě u těch jednotek a útvarů, které utrpěly jen menší ztráty. Tímto způsobem můžeme např. obnovit bojeschopnost napadeného pluku tak, že místo původních tří motostřeleckých a jednoho tankového praporu, zorganizujeme pluk např. o dvou motostřeleckých praporech a tankovém praporu bez jedné (vyřazené) tankové roty.

Druhý způsob obnovy bojeschopnosti je založen na bázi vytváření smíšených odřadů. Z několika zasažených jednotek či útvarů vytváříme novou jednotku (či útvar), která se svou organizací přibližuje původní jednotce (útvaru) před napadením. Je to neobyčejně náročný, složitý způsob, který vyžaduje také více času.

V některých případech můžeme použít i kombinace dvou uvedených způsobů.

Na směrech, kde se nepřítelem podaří připravit a zaujmout odolnou obranu, budeme organizovat její průlom. Za použití jaderných zbraní prolamujeme obranu zpravidla z chodu nebo po krátké přípravě, na široké frontě. Na směrech, kde bude nepřítelem spolehlivě umlčen jadernými zbraněmi, mohou prvo- sledové jednotky útočit na bojových vozidlech (obrněných transportérech). Útvary v útoku budou využívat mezer a trhlin v nepřátelské bojové sestavě a budou pronikat do hloubky nepřátelské obrany. Nepřátelské síly bude nutné rozdělovat na jednotlivé, navzájem izolované části a ničit je údery do boku

a týlu. Zvýšenou roli při tom budou mít předsunuté a obcházející odřady, vzdušné výsadky, jednotky bojových vrtulníků a jiné prvky, které jsou schopny rychle manévrovat.

K udržení vysokého tempa útoku vojsk bude nutné vést také nepřetržitý boj s nepřátelskými zálohami, zvláště tankovými. Tyto zálohy bude nutné vyřadit z boje nebo podstatně oslabit ještě dříve, než je nepřítel použije. Hlavním prostředkem ničení těchto záloh budou především jaderné zbraně a letectvo. Těmito prostředky ničíme nepřátelské zálohy již v jejich prostorech rozmístění a tak jim způsobíme drtivé ztráty.

Na divizní zálohy vede skupinové jaderné údery oddíl vojskových raket a prostředky nadřazeného velitele. Sborové a operační zálohy vedou hromadné jaderné údery nadřazení velitelé, včetně letounů nosičů. Tímto způsobem můžeme v krátké době změnit poměr sil na směrech protiztečí (protiúderů) ve prospěch vojsk v útoku a vytvořit podmínky pro dokončení zničení těchto záloh.

Zkušenosti ze cvičení ukazují, že protizteč nepřátelských záloh nebudeme odrážet z chodu. Při vedení bojové činnosti s použitím jaderných zbraní se může nepřítel podařit uchovat si své zálohy bojeschopné a vést jimi protizteč (protiúder) do boku útvarů za útoku. V takových případech, v závislosti na podmínkách situace, můžeme protizteče nepřátelských záloh odrážet:

1. Za situace, kdy se z jakýchkoliv důvodů nepodaří nepřátelskou zálohu zničit jadernými údery a letectvem v prostoru rozmístění, za přesunu a při rozvinování a kdy nepřítel použije na směru protizteče jaderných, chemických a dalších úderů, bude někdy nutné protizteč nepřátelských záloh odrážet částí sil divize z výhodné čáry, palbami z místa. K dokončení zničení nepřátelských záloh bude pak nutné použít dalších jaderných a palebných úderů, které umožní útvarům na směru protizteče přejít k aktivní bojové činnosti a ke zničení nepřítelů v součinnosti s hlavními silami divize, které pokračují v útoku.

2. V průběhu plnění např. úkolu dne divize nemůžeme vyloučit ani takovou situaci, kdy některé útvary divize na směru nepřátelské protizteče budou napadeny jadernými a chemickými zbraněmi a k jejich využití zasadí nepřítel, za silné podpory letectva a bitevních vrtulníků, svoji sborovou zálohu. Za této situace, zvláště budou-li útvary na směru protizteče (protiúderu) oslabeny, bude nutné přejít na výhodné čáře částí sil divize dočasně do obrany. Mohou to být jeden až dva pluky, divizní protitanková záloha a pohyblivý odřad zatarašovací, jednotka bojových vrtulníků a některé další prostředky. Ve prospěch divize bude zpravidla nutné rozvinout i armádní PTZ a POZ. Množství vyčleňovaných sil a prostředků bude záviset na konkrétních podmínkách situace a na poměru sil na směru protizteče. K dokončení zničení nepřátelských záloh budeme nuceni vést další jaderné a letecké údery a soustředit palbu většiny dělostřelectva. K využití jejich výsledků a k vedení úderu do boku nepřátelského uskupení upřesní velitel divize směry útoku útvarů hlavních sil, sladí jejich činnost s údery sousedů, popř. zasadí druhý sled divize.

Závěrem chci upozornit, že jsem v článku nemohl vyčerpat všechny složité otázky vedení útoku s použitím jaderných zbraní. Patří mezi ně např. boj s bitevními vrtulníky nepřítelů, s jeho aeromobilními jednotkami a průzkumnými diverzními skupinami, průzkum a zneškodňování jaderných min, bojová činnost předsunutých odřadů, rychlých manévrových skupin a obcházejících odřadů, použití jednotek bojových vrtulníků a vrtulníkových výsadků, vedení noční bojové činnosti a další. Všem těmto otázkám musíme věnovat maximální pozornost v přípravě velitelů a štábů a při výcviku vojsk.